

Om spillet

«*Mij baakoide?*» er et ordkortspill som er utviklet for språkkinnlæring i sørsamisk. Formålet med spillet er å utvikle og fremme muntlige språkferdigheter og evnen til å kommunisere på språket.

Spillet er organisert i forskjellige temaområder. Et viktig mål er også å lære og å bruke et sentralt ordforråd innenfor hvert tema. Ordtilfanget i spillet er knyttet både til terminologi i tilknytning til samisk kultur og tradisjonell levemåte, samt nydannede ord på nye samfunnsområder.

Spillet brukes av to personer/ elever sammen, eller mellom elev og lærer, alternativt av flere deltakere sammen i en spillsituasjon. Den muntlige kommunikasjonen står i sentrum, det vil si det å forstå hverandre og gjøre seg forstått i en samtalesituasjon.

Veiledning

Spillet består av kort med hvert seks ord som hører sammen, hvorav ett av ordene skal forklares og forstås. Deltakerne skal vekselvis trekke kort og forklare for hverandre uten å si det aktuelle ordet. Gjennom medspillerens forklaringer skal man da forstå hvilket ord det gjelder. De andre ordene på kortet kan brukes til hjelp for å forklare ordet.

Hvert av de seks ordene på kortet er nummerert fra 1 til 6. Ordet kan være et substantiv, et verb, et adjektiv eller et adverb i en bestemt form, for eksempel *våhkose*. Ordene kan være sammensatte, det vil si bestå av to grunnord, for eksempel sammensatte substantiv som i *maanagierte* eller som i tidsuttrykket *daan våhkoen*. I andre tilfeller kan det også være et uttrykk bestående av to ord som hører sammen, for eksempel «*Buerie biejjie!*».

Hvert hovedtema har egen farge eller felles farge med beslektede tema, slik at det skal være enklere å holde orden på kortene og hvilke kort som tilhører hvilket tema/ temaer.

Ordkortene foreligger i PDF-fil i A4-størrelse, med 9 kort på hver side. Disse skrives ut på vanlig fargeskriver. Skriv ut dobbeltsidig for å få bakside til kortene.

Sidene lamineres og klippes deretter opp til kort. Av hensyn til kvaliteten på kortene anbefales papirtykkelse 200 g/m².

Alternative anvendelsesmåter

Spillet kan varieres i bruk ved å ta i bruk kort med nye og vanskeligere ord etter hvert som språkkompetansen hos brukerne øker. Nedenfor følger trinnvise forklaringer for alternative anvendelsesmåter.

Vanskelighetsgraden øker fra alternativ 1 – 3.

Alternativ 1:

Alle kort består av et substantiv øverst, for eksempel *maana*. Noen av ordene er sammensatt av to grunnord, for eksempel *maanagierte*. Den enkleste versjonen av spillet er å forklare det øverste substantivet nummer «1» og bruke de andre ordene på kortet som hjelp når dette ordet skal forklares.

Alternativ 2:

En alternativ måte er å velge et ord fra kortene uten å bruke terning. Da velger personen som skal forklare ordet som vedkommende selv ønsker av de seks ordene på kortet.

Alternativ 3:

Bruk terning og forklar ordet som terningen viser. Dersom terningen viser «3» så skal ord nummer «3» på kortet forklares, og medspilleren skal forstå og si hvilket ord.

Vanskelighetsgrad

I en læringssituasjon velges kort ut etter språknivå og temaer og områder som man jobber/ ønsker å jobbe med.

For å øke vanskelighetsgraden ytterligere kan flere tema og kort blandes sammen. Jo, flere kort som blandes, jo vanskeligere.

En del av ordkortene har et ordtilfang med en relativt høy vanskelighetsgrad. Disse kan velges bort, men tas inn når spillernes språkkompetanse tilsier det.

Spillet består av ca. 650 ordkort, og dermed 3 900 ord fordelt på 33 temaer. Det totale antallet ord i spillet er imidlertid lavere da spesielt høfrekvente ord er med på flere av kortene innenfor ulike temaer.

Det er også et eget åpent tema kalt *Ovmessie* bestående av blanke kort, som kan fylles inn etter ønske og behov.

Tilleggsforklaringer

Substantivene er som regel angitt i grunnform, det vil si i nominativ entall, for eksempel: *maana*. Substantiv som oftest brukes i flertall kan stå i nominativ flertall, for eksempel: *gaamegh*. Alle verb er angitt i infinitiv, og likestavellesverbene er merket med romertall I - VI, som viser hvilken verbgruppe de tilhører. Adjektivene er oppgitt med attributtformen fremst og predikativformen etter, for eksempel: *njaelkies* (attr.) og *njaelkie/njåålkehke* (pred.). For substantiv med endelse -oe, er den sørlige varianten med a-endelse av ordet merket (-a), for eksempel: *gaalloe* (-a). Det er for øvrig også områdevis og dialektale forskjeller i ordtilfang. Stort sett er den nordlige formen angitt fremst, og den sørlige formen bakenfor. Spesielt sørlige varianter er merket med stjerne*. Imidlertid har det ikke vært plass til å få med alle ordvarianter på kortene, og heller har det ikke vært hensiktsmessig av pedagogiske hensyn. Oppbygningen av spillet med inndeling av 6 og 6 ord på hvert kort setter også praktiske begrensninger i forhold til ordvalget.

Samisk har mange avledningsformer, spesielt verb kan ha flere former, det vil si ord som likner hverandre men med ulike betydninger og nyanser i betydningen, for eksempel: *vaedtsedh*, *vaadtsajidh* og *vaadtsehtjidh*. Om du er usikker på det aktuelle ordet du skal forklare, bruk da ordboka til hjelp. Vanskelighetsgraden øker også dersom man bestemmer at det ikke er lov å bruke grunnordet, eller noen av ordene i sammensatte ord, når man skal forklare det aktuelle ordet til medspilleren/ medspillerne.

En del ord og ordkort hører naturlig hjemme under to eller flere temaer og kunne vært plassert, for eksempel både under temaet *Vætnoe* og *Båatsoe*. I slike tilfeller er det foretatt et valg for at ikke det skal bli for mange like ord og dobbeltkort i spillet.

Ikke alle ord finnes igjen i ordbøkene, det gjelder nydannede ord og låneord/ fremmedord. Men ordene er brukt forskjellige steder i sørsamiske bøker og tekster, selv om de ikke er offisielt godkjent eller standardisert i ordbøkene.

Utvikling av spill og produksjon: Marit M Fjellheim, 2014

Design og layout: Anne Rustad

Finansiering: Sametinget, Norge og Aajege, Røros

<http://www.aajege.no>

Aajege
Saemien gíele- jìh maahtoejarnge

Aamhtesh

- Almetjh / Gaavnesjimmie
- Laahkoeh
- Kråahpe
- Starne / Skiemtjeles
- Saavreme / Gaahtjeme
- Tijje / Aejkieh
- Gâetesne
- Vaarjoeh / Gåårvedimmie
- Laavkometjiehtjelisnie
- Smaave maanah / Stååkedimmie
- Spïelh
- Beapmoeh
- Jovkemesh
- Beapmoeh jurjiehtidh
- Siebriedahke
- Fealadimmie / Valkese
- Barkosne
- Bissiebiejjieh / Eejehtimmie
- Byjjes faaleldahkh
- Åsiestimmie / Beetnegh
- Gaskesadteme / Medija
- Skuvle / Ööhpehtimmie
- Gïele / Gïeleööhpehtimmie
- Tjeahpoe / Vaajesh / Jaahkoeh
- Vætnoe
- Eatneme
- Moerh / Sjædtoeh
- Juvrrh / Ledtieh / Guelieh
- Jaepieboelhkh / Veareldh
- Ålkone
- Båatsoe
- Bovtsh
- Abstraakth
- Ovmessie